

Forslag til Finanslov for 2019

(Naalakkersuisoq for Finanser)

Forelæggelsesnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser)

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslag til Finanslov for 2019.

Første finanslov i denne valgperiode

Finansloven for 2019 bliver den første finanslov, som skal vedtages af det nye Inatsisartut.

Naalakkersuisuts faste mål med finansloven for 2019 er, at udgifter og indtægter skal holdes i balance i finanslovsperioden 2019-2022. Det indebærer, at der i finansloven skal være et positivt drifts- og anlægsresultat, det såkaldte DA-resultat, for den samlede 4-årige periode, som finansloven opererer med.

Forslaget til Finanslov for 2019 udviser et DA-overskud på 19,6 mio. kr. i 2019. Hvis udlån medtages i opgørelsen udviser Forslaget til Finanslov for 2019 et drifts-, anlægs- og udlånsresultat, det såkaldte DAU-resultat, i form af et overskud på 24,5 mio. kr. i 2019.

For den samlede finanslovsperiode 2019-2022 udviser Forslaget til Finanslov for 2019 et DA-overskud på 17,7 mio. kr., hvorfor Naalakkersuisuts mål om balance mellem udgifter og indtægter i finanslovsperioden er opfyldt. Det viser dog samtidig, at der ikke er økonomisk råderum til at øge driftsudgifterne i nævneværdig grad.

Ønsker om øgede bevillinger til særlige områder eller tiltag vil derfor kræve, at der tilføres finansiering ved omprioritering fra konkrete bevillinger eller ved øgede indtægter. Ansvar for at anwise en sådan finansiering bør man påtage sig såvel i Inatsisartut som i Naalakkersuisut.

Den økonomiske situation

Bloktilskuddet fra den danske stat udgør fortsat en betydelig andel af vort lands økonomi. Det har i en årrække været en politisk målsætning at nedbringe denne andel med henblik på at øge vores økonomiske selvårenhed og derved lægge grundlaget for selvstændighed. For at nå målet om økonomisk selvårenhed er det nødvendigt at fastholde en fortsat økonomisk vækst, som er større end den årlige regulering af bloktilskuddet. Herved nedbringes bloktilskuddets andel af samfundsøkonomien. Som det blandt andet fremgår af Økonomisk Redegørelse 2018, er det i perioden 2003-2016 lykkedes at nedbringe bloktilskuddets andel af landets samlede økonomi fra omkring 30 til 20 procent. Denne positive tendens skal vi derfor styrke og fastholde, også i de kommende år.

Det er ligeledes nødvendigt at fastholde en økonomisk kurs, som begrænser og på sigt helt fjerner samfundets langsigtede økonomiske holdbarhedsproblemer. De økonomiske fremskrivninger viser

fortsat en forskel imellem indtægter og udgifter i 2030. Den seneste beregning i Økonomisk redegørelse 2018 viser, at forskellen i 2030 er på omkring 500 mio. kr. Forbedringerne i den offentlige økonomi hænger blandt andet sammen med reformer på pensionsområdet og en øget ressourcerentebeskatning fra fiskeriet. Det er også fremover nødvendigt at fastholde en økonomisk reformkurs, som kan forbedre den finanspolitiske holdbarhed og skabe vækst i den private sektor.

Fremtidens vækst skal primært ske i den private sektor. Ønsker om serviceforbedringer og flere offentlige ydelser må derfor bygge på en øget produktivitet i hele den offentlige sektor. Dette ønsker Naalakkersuisut derfor at fokusere på i de kommende år gennem en vifte af tiltag, herunder gennem relevante fællesoffentlige indsatser.

Dette ligger samtidig i direkte forlængelse af finanslovsaftalen for 2018. Partierne bag aftalen fastslog i denne, at der så vidt muligt bør anlægges samme betragtninger omkring krav til produktivitetsforbedringer for selvstyret og kommunerne i den økonomiske politik. Dette gælder ikke mindst udgifterne på finansloven til den offentlige sektor, uanset om der er tale om selvstyrets egne udgifter eller udgifter på finansloven til kommunernes drift, i praksis bevillingen til det kommunale bloktilskud.

Økonomisk Råd udarbejder årligt en vurdering af konjunkturudviklingen. I 2016 var den økonomiske vækst med en realstigning på 7,7 procent meget høj. Forventningen til den økonomiske vækst i 2017, hvor nationalregnskabet endnu ikke foreligger, er på 1,6 procent. For 2018 forventer Økonomisk Råd en vækst på 3,4 procent. Konjunkturforventningen til 2018 må derfor betegnes som gunstig.

I fiskeriet har priserne i de seneste år ligget på et forholdsvist højt niveau. Det forventes ikke ændret afgørende. Dermed er der med fortsat relativt høje rejepriser og en uændret kvote på rejer grundlag for at opnå en meget god økonomi i rejefiskeriet i år. Hellefiskefiskeriet har været stigende i 1. halvår af 2018 i forhold til samme periode i 2017, hvilket også giver et positivt bidrag til konjunkturforventningen.

For så vidt angår det pelagiske fiskeri har mængderne været stigende fra 2015 og frem. I 2017 var makrelfangsten på ca. 46.000 tons. Væksten i makrelfiskeriet fra 2016 til 2017 var koncentreret på de grønlandske fartøjer med en vækst på 46 procent. Fangstmængden på udenlandske fartøjer steg i 2017 med 7 procent. I 2018 er makrelfiskeriet nu nået op på over 60.000 tons.

Provenuet fra ressourcerentebeskatningen i fiskeriet er i 2019 budgetteret til 381 mio. kr. Der budgetteres dermed med et provenu i samme niveau som i finansloven for 2018. Dette tal kan dog blive justeret i den videre finanslovsproces, afhængig af rådgivningen for de væsentligste fangstarter i den kommende tid.

Den igangværende udvikling på mineralområdet er positiv. Siden 2016 har priserne på metaller og råvarer generelt været stigende. Efterforskningsaktiviteten i Grønland steg i 2017 i forhold til de foregående år. Denne udvikling forventes at fortsætte i 2018 og 2019. Der er én mine i drift og yderligere én forventes at gå i drift inden udgangen af 2018. Derudover er flere projekter fremskredne. Det har stor betydning for øget økonomisk selvstændighed, at der blandt andet sker en forøgelse i efterforskningsaktiviteterne og ikke mindst i udnyttelsesaktiviteterne.

Inatsisartuts kommende beslutninger om anlæggelsen af lufthavne forventes også at påvirke konjunkturerne positivt og mere langsigtet at skabe bedre rammer for udvikling af erhvervslivet, ikke mindst turismesektoren. Det skal i den forbindelse understreges, at det af Naalakkersuisut tidligere fremsatte forslag til lufthavnsloven er finansieret især ved disponering af landskasseoverskud fra tidligere år og andre ekstraordinære indtægter samt udbytter fra de helt eller delvis offentligt ejede aktieselskaber. Derfor har projektet ikke krævet omprioritering af midler afsat til andre formål.

De positive konjunkturer kan dog hurtigt vende. Ledigheden er faldet flere år i træk, og der er nu mangel på kvalificeret arbejdskraft inden for en række brancher. Særlig udtalt er manglen på arbejdskraft i fiskerisektoren, i byggeriet og i de største byer. Presset på arbejdsmarkedet kan bremse den økonomiske vækst. Naalakkersuisut arbejder derfor på at forberede konkrete reformer og initiativer, som vil kunne øge arbejdsudbuddet. Dette vil både bidrage til at forlænge højkonjunkturen, forbedre den økonomiske holdbarhed og skabe øget indtjening og reducere uligheden i samfundet.

Prioriteringer i finanslovsforslaget

I Forslaget til Finanslov for 2019 har det været nødvendigt at foretage en meget stram prioritering for at opnå den nødvendige balance mellem indtægter og udgifter.

Det følger blandt andet af, at det har været nødvendigt at afsætte i alt 105 mio. kr. i 2019 og 2020 til finansiering af et nyt undersøgelseskib til Grønlands Naturinstitut. I 2018 er der ved tillægsbevilling afsat 95 mio. kr. til formålet, så der i alt er afsat 200 mio. kr. til skibet. Dette er en nødvendig investering med henblik på at opretholde og udvikle et økonomisk og biologisk bæredygtigt fiskeri.

På anlægsområdet er der i finanslovsforslaget afsat 10 mio. kr. årligt til at gennemføre nødvendige renoveringsarbejder for lufthavnene under Mittarfeqarfiit. Formålet med disse arbejder er at fastholde en høj grad af sikkerhed og fremme en udskiftning af udslidt eller forældet materiel. Dette vil ske over en årrække. Der arbejdes desuden aktuelt på at forberede forenkling og revurdering af takstregulativet for Mittarfeqarfiit. Herunder indgår også spørgsmålet om at finansiere det nødvendige vedligehold.

Endvidere er sundhedsvæsenet tilført 12,0 mio. kr. årligt. Tilførslen af midlerne sker som følge af stigende udgifter til behandling af borgere med retspsykiatriske problemstillinger. Det er borgere, som af domstolene pålægges et behandlingsforløb på en sikret institution.

Endelig er der afsat midler til indhentning af ny data samt øget markedsføring for at få udviklet Grønlands oliepotentiale. Anvendelsen af disse midler vil blive beskrevet i en kommende Olie- og gasstrategi.

Prioriteringerne i Forslaget til Finanslov for 2019 søger dermed særligt at tage hånd om nødvendige anlægsinvesteringer og stigende driftsudgifter inden for kerneområder.

For at skabe økonomisk råderum til førnævnte udgifter og samtidig opnå balance mellem indtægter og udgifter har det været nødvendigt at undlade at foretage en pris- og lønregulering af drifts- og tilskudsbevillingerne i forslaget til finanslov. Dette har resulteret i en budgetforbedring på over 30 mio. kr. årligt. Undtaget herfor er bevillinger til sundhedsvæsenets driftsaktivitet og vedligeholdelse, hvor bevillingerne er blevet pris- og lønreguleret.

Forventede ændringsforslag til finanslovsforslaget

Forhandlingerne om bloktilskud til kommunerne for 2019 er endnu ikke afsluttet. Til 2. eller 3. behandlingen af finanslovsforslaget forventer Naalakkersuisut at kunne fremsætte ændringsforslag til bevillingen for det kommunale bloktilskud som følge af, at der i løbet af efteråret forventes indgået aftale om bloktilskud til kommunerne for 2019.

Desuden kan der forventes fremsat ændringsforslag som følge af udmøntning af en indarbejdet indtægtsreserve på 20 mio. kr. årligt og besparelser på 15 mio. kr. årligt. Finanslovsforhandlingerne bør særligt forholde sig til dette forhold, inden der fremsættes forslag om øgede bevillinger i øvrigt.

Endelig forventes skønnet over indtægterne fra partnerskabsaftalen med EU på uddannelsesområdet nedjusteret for 2019 i forbindelse med 2. eller 3. behandlingen. Nedjusteringen skyldes, at EU har

afsat midler fra det eksisterende budget til aktiviteter i forbindelse med forberedelse af en evt. kommende aftale for perioden 2021-2027. De konkrete aktiviteter vil blive aftalt mellem Naalakkersuisut og EU, og midlerne vil fortsat blive udmøntet som en del af aftalen men ikke indtægtsført i Landskassen. Ændringen blev udmeldt meget sent i processen fra EU's side, og Naalakkersuisut er i dialog med EU om den konkrete effekt af ændringen. Nedjusteringen af beløb til udbetaling i 2019 er på ca. 15 mio. kr. Det endelige beløb afhænger af, hvilke konkrete aftaler, der indgås med EU omkring udbetalingen. Dette vil blive afklaret frem mod 2. eller 3. behandlingen.

Det fremadrettede arbejde

Det er Naalakkersuisuts ambition, at der vedtages en holdbar og fremadrettet finanslov med det bredest mulige flertal. Alle partier vil derfor blive indbudt til forhandlinger om finanslovsforslaget frem mod 2. og 3. behandlingen. Det er mit indtryk, at der i Inatsisartut er stor forståelse for behovet for at sikre den langsigtede økonomiske holdbarhed, hvorfor igangsætning af nye tiltag og initiativer kræver omprioritering af midler fra andre områder.

Finanslovsforslaget forventes henvist til behandling i Finans- og Skatteudvalget, og jeg skal derfor afsluttende ønske udvalget god arbejdslyst med arbejdet med forslaget.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts Forslag til Finanslov for 2019 til Inatsisartuts velvillige behandling.